

LA IMPORTÀNCIA DEL PLURILINGÜISME EN L'EDUCACIÓ DELS JOVES EUROPEUS

Tilbert Dídac Stegmann
Universitat Goethe de Frankfurt

RESUM

L'article mostra la necessitat de no conformar-se amb l'aprenentatge d'una sola llengua estrangera. Es parteix del supòsit que, si tothom parlés anglès, en lloc d'un benefici, representaria una pèrdua. No seria raonable ni econòmic. L'autor proposa diversificar l'oferta de llengües i els objectius d'aprenentatge. Defensa que l'escola ha d'ensenyar, no pas una sola llengua internacional, sinó la capacitat d'aprendre'n de noves. Amb el curs EuroComRom es pretén aprofitar la capacitat de transferència dels aprenentatges d'una llengua a una altra, per raons pedagògiques i neurolingüístiques. Es proposa situar l'aprenentatge del català en una posició central que faci de pont per aprendre les altres llengües. Per a educar amb una perspectiva plurilingüe cal una obertura a les altres cultures, respecte, tolerància, solidaritat i educació per a la convivència democràtica i per a la pau.

PARAULES CLAU: multilingüisme, competència multilingüe, consciència lingüística, educació plurilingüe, interdisciplinarietat, globalització, transferència didàctica, aprenentatge de segona llengua.

THE IMPORTANCE OF MULTILINGUALISM IN THE EDUCATION OF YOUNG EUROPEANS

ABSTRACT

This article shows the need not be satisfied with learning only one foreign language. It is based on the assumption that if everyone spoke English, rather than a benefit, that would be a loss. Only English as a second language is not reasonable or economical. The author proposes to diversify the range of languages and learning objectives. He holds the point of view that the school must teach, not a single international language, but the abi-

lity to learn new ones with your language awareness. EuroComRom is an approach that seeks to take advantage of the ability to transfer learning from one language to another, for pedagogical and neurolinguistic reasons. It is proposed to place learning catalan in a central position to make a bridge for learning other languages. To educate in a multilingual perspective is needed openness to other cultures, respect, tolerance, solidarity, education for democratic coexistence and for peace.

KEY WORDS: multilingualism, multilingual competence, linguistic awareness, plurilingual education, interdisciplinarity, globalization, didactic transfer, second language learning, SLL.

Les llengües són moda. Les Nacions Unides ens ho demostren havent declarat el 2008 Any Internacional de les Llengües i la Unió Europea les següent declarant-lo Any Europeu per al Diàleg Intercultural, un diàleg que per força s'ha de fer a base de... llengües.

Però al mateix moment em demano si veritablement podem parlar de «llengües» en plural. Em demano si no hi ha massa inèrcia general i massa opinió pública que pensa que el «diàleg intercultural» es pot fer en anglès, de manera que l'«Any Internacional» serà potser més aviat l'any d'una sola llengua, és a dir, l'any de la globalització a base de l'anglès.

Fins i tot les autoritats educatives propaguen que cada alumne ha d'aprendre l'anglès com a mínim, i s'autoenganyen no volent veure que si tothom sap l'anglès, ningú no tindrà cap interès, ni motivació, ni necessitat d'aprendre cap llengua estrangera més. Aprendre'n una altra seria un luxe inútil en el món laboral, regit per la necessitat d'economitzar.

L'anglès, així, arribaria a ser el *language killer number 1*, és a dir, el *matalengües número 1*.

Proposar que tothom parlés bé l'anglès no seria un guany per a la intercomunicació de la humanitat, sinó una immensa pèrdua. *Impedir que tothom sàpiga anglès* serà la salvació.

M'explico, perquè no s'espanti ningú, tampoc cap professor d'anglès (encara que crec que tots els que hagin pensat a fons en el problema no s'espantaran i gosaran treure les conseqüències que jo m'he decidit de treure després de donar-hi moltes voltes durant molts anys).

Hem de desfer-nos d'aquesta idea tan bonica a primera vista que regeix el nostre cervell: que seria maco que cada persona del planeta es pogués comunicar amb una segona llengua com l'anglès amb cada altra persona humana. Aquesta idea és un formalisme purament abstracte que, a més, no té sentit pràctic perquè no és necessari que cada ésser humà es comuniqui amb cada altre ésser humà. És

una pura entelèquia per la qual no val la pena sacrificar la diversitat i la riquesa de llengües del món.

Podem conuiuïre molt bé reduint el nostre horitzó de comunicativitat. En lloc de consumir i desapropiar la comunicació superficialment, la viurem més a fons. Per resumir-ho en una frase: benvinguda la persona que no sap anglès perquè ens forçarà a interessar-nos per la seva llengua i, a través d'ella, a conèixer el seu món.

Demaneu-nos qui de nosaltres necessita l'anglès. En quines ocasions l'hem necessitat urgentment en la nostra vida? Quina part de la població mundial no anglòfona necessita l'anglès?

L'anglès s'ha erigit en una mena de fantasma a qui tothom sembla adorar sense pensar-s'ho.

Deixem de banda de moment que l'anglès és la llengua del president o de la presidenta dels Estats Units i de la propaganda americanitzadora que s'està menjant el món. Això tot sol ja seria una raó per bandejar seriosament l'anglès i proposar una llengua menys poderosa i menys perillosa per a la llibertat mental de la humanitat. (Pensem només en els models de vida propagats per Hollywood i ara fins i tot per Bollywood.) Agafem l'anglès senzillament com a eina de primer auxili. No tinc la intenció de negar a l'anglès l'ús com a mitjà lingüístic de primer auxili comunicatiu. S'està utilitzant pertot arreu i seria il·lusori proposar una cosa contrària. Per a aquest anglès auxiliar basten uns centenars de paraules (de fàcil accés, perquè ja circulen en l'aire amb les cançons i amb els anglicismes incorporats a les nostres llengües) i basten un centenar de frases per als que van de viatge o reben viatgers. Amb això la majoria de la població en té prou. Reservem-nos la resta del temps disponible per a les llengües en el currículum escolar per a una cosa més útil: una educació plurilingüe que pugui respirar-se i desenvolupar-se realment.

Una educació plurilingüe ens obliga a repensar els motlles tradicionals en els quals estem oferint les llengües a les escoles:

—Primer: hem de diversificar més les llengües ofertes.

—Segon: hem de diversificar més les diferents metes que pretenem que els alumnes assoleixin: saber-les llegir i saber-les entendre, saber-les pronunciar correctament, o saber-les parlar una mica o molt, o també saber-les escriure; per exemple, podríem potenciar la capacitat de lectura en la majoria de les llengües ofertes i exigir capacitat d'expressar-se només en alguna.

—Tercer: hem de treure les diferents llengües dels seus compartiments tancats i posar-les en relació; aprofitar els coneixements en una llengua per a l'aprenentatge de les següents o fins i tot tractar diverses noves llengües simultàniament.

—Quart: hem de dedicar una part de les hores de llengua a «aprendre a aprendre llengües», és a dir, a preparar el jovent a aprendre qualsevol llengua, perquè no depenguin durant tota la seva vida de la casualitat de les llengües que hagin tocat a l'escola, sinó que estiguin preparats a fer-se amb la nova llengua que el seu camí biogràfic els exigeixi.

—Cinquè: hem d'enfocar amb més convicció aquest contacte amb les llengües com a contacte amb els nostres veïns (que no són anglòfons!) i amb les altres nacions, com a aprenentatge de civilització i com a educació a la convivència pacífica.

Tot això ens porta a reorganitzar l'ensenyament de llengües més intel·ligentment.¹ Hem d'oferir camins i mètodes més econòmics, més fàcils, per vèncer la barrera psicològica de l'esforç pretesament necessari per entrar en la diversitat de llengües. Hem de construir una cultura del plurilingüisme motivadora en els nostres sistemes educatius i en l'opinió pública. Hem d'oferir una nova didàctica del plurilingüisme que demostrï la facilitat del salt d'una llengua estrangera a d'altres. Hem de posar-nos objectius pràctics i realitzables per a les llengües a conèixer a les escoles, acomiadant-nos de la mai assolida meta de la competència lingüística total, és a dir, de voler aprendre a parlar (a l'escola!) una llengua d'un altre país com un nadiu. Hem de repartir les hores que el nostre jovent té disponibles per a les classes de llengua més solidàriament i més didàcticament entre moltes més llengües. Hem d'organitzar que les classes de català (i d'espanyol i encara més les d'anglès) ja siguin pensades des d'una visió plurilingüe.

L'anglès ha d'ésser ensenyat primer com a mitjà intercomunicatiu d'urgència. *Aquest* tipus d'anglès, com ja he dit, no necessita gaires mesos per fer-lo aprendre a les escoles. Tampoc no és necessari començar-lo al parvulari: allà és molt més important conèixer una mica de francès, italià o portuguès o, fins i tot, apropar-se a la llengua d'algun nen africà present a la classe. Això és el que uns col·legues francesos, catalans i germanistes han desenvolupat com a *Evlang, Éveil aux langues*, «Despertallengües».² O el que fan les Calandreta occitanes que he tingut un goig immens de visitar i veure a Besièrs, Montpelhièr o Pau.³ Allà es formen uns veritables petits europeus plurilingües ja als sis anys, oberts i habituats a les llengües en plural.

1. En les tres pàgines següents aprofito formulacions que ja havia utilitzat en una conferència feta a Castelló l'any 2005. Vegeu Stegmann (2007d) en la bibliografia final.

2. Vegeu <<http://dewey.uab.es/jaling/evlang.htm>> [Consulta: 16 juliol 2008].

3. Vegeu <<http://c-oc.org/calandreta/mp/>> o <<http://www.aprene.org>> [Consulta: 16 juliol 2008].

És a dir: el que necessitem al parvulari i a les primeres dues classes d'escola és un programa «Despertallengües» i una entrada pràctica a una, dues o tres llengües veïnes (saber entendre-les, comparar-les, poder-hi fer una mica de conversa, i més tard, saber llegir coses senzilles). Sobre aquesta base els alumnes es podran encarar amb un anglès d'urgència (però amb bona pronúncia!), cosa per a la qual basta un any.

Tot això cal apuntar-ho (i decidir-ho) des d'un punt de vista eminentment pràctic i metòdicament reflectit a base d'una nova didàctica plurilingüe.

Reflexionem primer sobre l'aspecte pràctic, és a dir, posem-nos la pregunta: per a què li serveix el que li estan ensenyant al jove alumne? Sembla que els polítics i els que decideixen en matèria educativa prescindeixin de posar-se aquesta pregunta.

Torno a l'anglès: és evident que un nen català no *necessita* l'anglès, fins al primer viatge que faci amb els seus pares a l'estranger no espanyol. I si fa intercanvi d'escoles amb Itàlia, Sardenya o França, posem per cas, ho farà perquè aquestes llengües hauran estat mínimament preparades a les classes. No té sentit anar amb la classe a Alemanya per fer pràctiques d'anglès amb els nens alemanys. Sí que té sentit anar al Marroc sabent dir *sababilkhair, kaifalhaal o bikhair, alhambdullee*.

Anem més enllà amb la nostra pregunta: *quan* un català (o un alemany) pot necessitar de debò l'anglès? Jo diria que només després d'acabada l'escola i a la universitat, però igual que hi necessitaria el francès o l'alemany, almenys amb un grau acceptable de competència lectora. Una escola pensada amb racionalitat haurà de proporcionar un bagatge plurilingüe suficient per poder aprofundir en *qualsevol* llengua estrangera en el moment que la necessitem de debò. Un universitari que hagi decidit anar a estudiar a Holanda o a Itàlia, si té una bona base reflexiva i pràctica d'aprendre a aprendre llengües (el que en diuen *language awareness*) i ha experimentat un cop (o més) a la seva vida escolar com entrar ràpidament en una llengua, sabrà fer-se ràpidament amb la nova llengua que li calgui.

El que li ha de proporcionar la seva vida escolar no és, doncs, *una* sola llengua internacional de monopoli, sinó haver adquirit àmpliament els fonaments de com s'aprenen llengües —i de quina manera ell, personalment, «funciona» millor encarant-se amb una nova llengua. Parlo del que els meus col·legues de didàctica avui anomenen l'apropament *constructivista* a les llengües, és a dir, l'aprenentatge autònom, autoguiat i on el professor fa prioritàriament el paper d'acompanyant del procés d'aprenentatge i no de preceptor.⁴

4. Vegeu, entre els múltiples treballs del col·lega Franz-Joseph Meissner sobre la didàctica de la intercomprensió: «Transfer und Transferieren. Anleitungen zum Interkomprehensionsunter-

El lloc de treball que un català, acabada l'escola, vulgui buscar a fora dels Països Catalans, no el trobarà a base d'anglès —ni a Espanya, és clar, ni a Itàlia o Alemanya—; el trobarà a base d'haver après com fer-se ràpidament amb una nova llengua que necessita. Exigir al total de la població esmerçar anys i anys escolars prioritzant l'anglès com a llengua estrangera no és raonable ni econòmic de cap manera.

Afinem més en aquesta direcció: què ens aporten les últimes descobertes en el camp de la didàctica del plurilingüisme, ciència jove que només fa un decenni que s'està desenvolupant seriosament? I, molt lligat amb la didàctica del plurilingüisme: què ens aporta la neurolingüística, és a dir, els coneixements sobre com funcionen les llengües al nostre cervell?

La neurolingüística ens demostra la *transversalitat* del cervell humà i de les competències lingüístiques, i especialment de les competències plurilingües. Per dir-ho de manera plàstica: les nostres llengües no es troben en compartiments diferents i en llocs diferents del cervell, sinó interrelacionades transversalment. Les competències lingüístiques anàlogues es troben en el mateix lloc cerebral, siguin de la llengua que siguin. I el lèxic de totes les llengües es troba estretament interrelacionat. I si aprenem una nova llengua, els nous coneixements els afegim enganxant-los als que tenim, i fins i tot els podem enganxar amb més rapidesa i facilitat cada vegada que trobem un racó on fer-ho.

És el que en el nostre mètode EuroCom anomenem *transfer*.

Fixeu-vos que la didàctica tradicional monolingüe fa tot el contrari: compartimenta i separa. El professor d'anglès només fa anglès; el de francès, només francès; el d'alemany, només alemany. I és que el professor d'anglès no ha estudiat ni mínimament l'alemany ni el francès i no pot fer veure als seus alumnes que la meitat del vocabulari anglès prové del francès i que l'altra meitat té relació amb l'alemany. Pocs són els professors que, almenys a base de comparar el català i l'espanyol, obren les portes cap a l'italià o el portuguès, tan fàcils d'obrir.

La majoria de professors fan la seva lluita solitària per fer aprendre la «seva» llengua a l'alumnat, sense aprofitar els coneixements preexistents en els cervells dels alumnes.

---

richt», a H. G. KLEIN i D. RUTKE (ed.), *Neuere Forschungen zur Europäischen Interkomprehension*, Aachen, Shaker, 2004, p. 39-66; «Mehrsprachigkeitsdidaktik revisited: über Interkomprehension-sunterricht zum Gesamtcurriculum», *Fremdsprachen lehren und lernen*, núm. 34 (2005), p. 125-145; quadern amb el tema «"Neokommunikativer" Fremdsprachenunterricht», editat pel mateix Franz-Joseph Meissner.

O si es vol una visió de conjunt en francès: «Introduction à la didactique de l'eurocompréhension», del mateix Meissner, hom la pot trobar a les p. 7 a 140 del llibre *EuroComRom – Les sept tamis: lire les langues romanes dès le départ*, de F.-J. MEISSNER, C. MEISSNER, H.G. KLEIN i T. D. STEGMANN, Aachen, Shaker, 2004.

El mètode EuroCom, al contrari, sistematitza per primer cop els avantatges de la intercomprensió i aprofita les relacions entre les llengües potenciant el *transfer* des de la llengua coneguda cap a la nova llengua o cap a diverses de noves, especialment quan són emparentades, com ara les romàniques, les eslaves o les germàniques.

EuroCom i la didàctica moderna del plurilingüisme aprofiten la transversalitat neuronal del cervell humà, mentre que la didàctica tradicional monolingüe va en contra del funcionament natural del cervell. Això significa un gran malbaratament d'energia, de temps i d'economia. Per contra, aplicar un mètode com EuroCom significa un guany essencial. Guany que es multiplica si en lloc de dedicar molts anys a una llengua privilegiada, els distribuïm més igualitàriament entre altres llengües. I guany que es multiplica si en lloc d'exigir utòpics objectius de perfecció, ens limitem a objectius pràctics, com ara bona competència lectora, bona pronúncia, capacitat de participar en converses i intercomunicació plurilingüe utilitzant cadascú la pròpia llengua.

Repeteixo que el veritable domini d'una llengua estrangera arribarà quan es converteixi en eina existencialment necessària en un moment precís de la vida professional o emocional de cada persona. Tot el que l'escola ha de garantir és que ens prepari tan bé com es pugui amb sabers amplis i plurilingües i estratègies d'aprenentatge autònom per al moment en què necessitarem una nova llengua, que mai podem preveure a l'escola quina serà.

Al mateix temps, amb aquest veritable plurilingüisme passa una cosa essencial per als Països Catalans: la *re-centralització del català*. El català ja no competeix amb una sola llengua tan forta com ella —o més forta—: l'espanyol. Sinó que competeix tranquil·lament amb diverses llengües —i l'espanyol ja només serà una d'elles. El català és el centre i l'espanyol, el francès, l'italià, l'anglès i l'alemany, l'holandès o l'àrab, etc. són segones llengües; encara que l'espanyol mantingui un pes més important que el portuguès, posem per cas.

El català se situa com a «llengua pont central» i al voltant del català queden situades les altres llengües —tant les veïnes com les més allunyades, accessibles amb l'EuroCom.

Donaré unes pinzellades del mètode EuroCom, encara que se'l pot trobar descrit en diverses publicacions⁵ i a la Xarxa, a www.eurocomresearch.net. En aquest lloc d'Internet es troba en deu pàgines (i en catorze llengües!) l'exposició del funcionament del mètode EuroCom.

5. Vegeu les referències bibliogràfiques al final, especialment el llibre *EuroComRom - Els set sedassos: Aprendre a llegir les llengües romàniques simultàniament*.

EuroCom explica sistemàticament com aprofitar les competències preexistents en cada persona per transferir-les a totes les altres llengües de la mateixa família i fer-ho de tal manera que hom pugui comprendre tot d'una el significat principal d'un text de diari en una d'aquestes llengües encara no apreses i pretesament «desconegudes». Continuant amb la lectura de textos successius en aquesta llengua i acompanyat per l'EuroCom, l'individu comença a construir autònomament unes competències lectores en aquesta llengua que, en poc temps, li permeten passar a la comprensió auditiva. Exercitant aquestes dues competències receptives establirà un fonament per al desenvolupament posterior de competències actives molt més efectivament i molt més econòmicament que amb els mètodes tradicionals monolingües.

El mètode EuroCom l'hem desenvolupat amb el col·lega Horst G. Klein i els nostres estudiants d'ençà de mitjan anys vuitanta i ara ja tenim una trentena de volums i una vintena de CD publicats en la sèrie «Editiones EuroCom».⁶

Amb el nostre mètode posem en relleu que tothom pot transferir coneixements preexistents cap a una nova llengua, emparentada en set camps lingüístics diferents. Els anomenem els set sedassos, aplicant la imatge dels cercadors d'or que treuen els elements de valor del rierol de la nova llengua amb uns sedassos. Així, nosaltres trobem en una llengua pretesament desconeguda una gran quantitat d'elements preciosos que no ens són gens desconeguts, sinó que reconeixem amb alegria perquè ens són intercomprensibles.

Es tracta dels set camps següents, aplicant-los a les llengües romàniques:

1. LI, el lèxic internacional. Cada llengua moderna ha desenvolupat un lèxic que descriu la vida moderna i que representa una part força important dels textos que llegim en els diaris i sentim en les notícies d'actualitat a la televisió o a Internet. És un immens repertori lèxic de provinença llatina o llatinofrancesa o llatinoanglesa que és intercomprensible en la majoria de les llengües europees i fins i tot mundialment.

2. LP, el lèxic panromànic. Les llengües romàniques que tenen l'arrel comuna del llatí han conservat fins avui centenars d'elements lèxics bàsics comuns el significat dels quals és comprensible des de qualsevol llengua romànica.

3. CF, les correspondències fonogràfiques. No totes les possibilitats de lligar una paraula d'una nova llengua amb la paraula etimològicament corresponent de la llengua que coneixem, i detectar-ne així el sentit, són fàcils de fer a primera vista. La raó és que les paraules han canviat, diguem-ho així, «de ves-

6. Vegeu <<http://www.shaker.de>> [Consulta: 16 juliol 2008].

tit». Tenen l'arrel comuna però hem de conèixer la sistemàtica dels canvis per detectar amb rapidesa els significats paral·lels. Amb l'EuroCom oferim aquesta sistemàtica ben elaborada en quinze o vint regles per a cada llengua. Per exemple, la *pi-* inicial italiana de *pieno* correspon a la *pl-* inicial catalana *ple* i si comparem *piano* amb *pla* i *piovere* amb *ploure*, veiem que la *pi-* correspon a una *pl-* com en francès (*plein, plan, pleuvoir*) i que totes aquestes corresponen en castellà a una *ll-*: *lleno, llano, llover* (i en portuguès a *cheio, chã, chover*). Igual com la *clau* i *clé* catalana i francesa corresponen a una *chiave* italiana, a una *llave* espanyola i a una *chave* portuguesa. Amb l'ajuda d'aquestes correspondències fonètiques (i de les gràfiques) ens movem com peix a l'aigua dins de les noves llengües romàniques que preteníem no conèixer.

4. GP, grafies i pronúncies. Per sort, la gran majoria dels sons s'escriuen igual en totes les llengües romàniques, però hi ha algunes «disfresses» on les llengües escriuen i pronuncien diferentment. Per sort, la impressió de desorientació es perd a partir del primer moment en què hem aclarit la situació, per exemple, veient que el *che* italià i romanès es pronuncia [ke], de manera que deduïm que correspon al significat del *que* català, francès, espanyol, portuguès, etc. O que detectem que les *ny* catalanes s'escriuen *gn* en francès i italià, *nh* en portuguès, *ni* en romanès i *ñ* en espanyol, però que es pronuncien igual en totes aquestes llengües. Un cop que hem pres consciència d'aquestes poques diferències, ja no tenim cap més problema d'aprofitar aquest quart sedàs per fer la transferència.

5. SP, sintaxi panromànica. Una altra base ideal per saltar a les altres llengües romàniques és el fet que els nou tipus bàsics sintàctics, és a dir, els nou tipus en els quals construïm bàsicament les nostres frases, són absolutament idèntics en totes les llengües romàniques. No difereixen en res. «La Rosa dona la informació a un col·lega» és igual en portuguès («*Rosa dá a informação a um colega*») o en francès («*Rosa donne l'information à un collègue*»). I també les construccions més llargues i amb parts subordinades es fan transparents.

6. MR, morfologia romànica. També pel que fa a les formes dels articles, a la formació del plural, dels femenins, de les desinències verbals, hi ha tots uns elements comuns entre les llengües de la família romànica. Per exemple, les llengües de l'oest fan els plurals en *-s*, mentre que l'italià i el romanès, les llengües de l'est, el fan en vocal *-i* o *-e*. O les primeres persones del plural en el sistema verbal —*cantem, cantamos, nous chantons, cantiamo*— són recognoscibles per les consonants nasals *-m* o *-n*. Aquestes semblances ben visibles faciliten enormement la transferència de coneixements que ja tenim en altres llengües.

Finalment:

7. FX, prefixos i sufixos. Aquestes partícules lèxiques provinents gairebé totes del llatí o del grec són altament recognoscibles en totes les nostres llengües i permeten comprendre moltes més paraules encara que només sigui parcialment.

Amb aquests set sedassos o set camps lingüístics es veu detalladament el potencial de transferència que posa a disposició de tots nosaltres el fet que les llengües romàniques siguin emparentades.

Podreu comprovar amb la nostra publicació *EuroComGerm*⁷ que el mateix funciona amb el conjunt de les llengües germàniques, l'anglès i l'alemany inclosos. I ja tenim la meitat del llibre *EuroComSlav* penjat a Internet (*www.eurocomprehension.info*, amb clic a «EuroComSlav-intro») [Consulta: 16 juliol 2008], on s'aplica a les llengües eslaves el mateix mètode que hem aplicat a les llengües romàniques amb el mateix èxit.

Amb el mètode EuroCom tenim, doncs, una manera per integrar ja des d'ara el plurilingüisme receptiu, és a dir, lector, a les classes de llengües: cada professor de català o d'espanyol pot aprofitar en les seves classes els llibres i els CD que tenim publicats⁸ per fomentar competències de lectura en francès, italià, portuguès, etc. entre els seus alumnes. I ho pot fer sense necessitat de conèixer bé aquestes llengües, posant-se en la mateixa situació que els seus alumnes davant d'una «nova» llengua romànica. Ho poden fer tots els professors de llengües de tot Europa en les seves classes respectives: el llibre *EuroComRom* existeix en versió polonesa, búlgara, en italià, francès, català, espanyol i portuguès i en neerlandès, anglès i alemany. Aplicat amb prou curiositat lingüística pels professors de llengües europeus, significarà un avanç secular en el plurilingüisme dels joves europeus: plurilingüisme en lectura de documents d'Internet, de premsa i de llibres, però després també, com a conseqüència, plurilingüisme d'intercomprensió auditiva en els mitjans de comunicació auditius i en les converses entre europeus, en les quals ens podrem habituar a entendre els altres que parlen en les seves respectives llengües i on nosaltres podrem parlar en les nostres i serem entesos.

Hem de fomentar amb coratge un mosaic creatiu i aleatori de combinacions comunicatives entre les nostres llengües i cultures europees en lloc d'un unifor-

7. Britta HUFSEISEN, Nicole MARX (ed.), *EuroComGerm – Die sieben Siebe: Germanische Sprachen lesen lernen*, Aachen: Shaker, 2007, 370 p. ISBN 978-3-8322-6020-0 (Editiones EuroCom, Reihe EuroComGerm, 1).

8. Vegeu a <<http://www.shaker.de>> «Editiones EuroCom», amb moltes publicacions accessibles en línia i la bibliografia del final d'aquesta contribució.

mat i radical empobriment de situacions comunicatives a base d'una sola llengua. Les eines per aconseguir-ho estan a l'abast de la mà.

*

Acabaré posant en relleu una raó més, ja mencionada breument abans, per seguir pel camí del plurilingüisme —una raó que, des del punt de vista del pedagog que se sent responsable per educar uns joves ciutadans europeus que assegurin la convivència futura, sempre amenaçada, potser serà la més important—: educar amb perspectiva plurilingüe significa educar per a l'obertura cap a les altres cultures, cap a les altres nacions, cap al respecte de l'altre, cap a la tolerància, cap a la solidaritat, cap a la convivència, cap a la democràcia i cap a la pau.

Aquest argument es troba molt ben desenvolupat en un document de cent quinze pàgines del Consell d'Europa, redactat per Jean-Claude Beacco i Michael Byram, amb el títol, que tradueixo al català, «Guia per a l'elaboració de polítiques lingüístiques educatives a Europa. De la diversitat lingüística a l'educació plurilingüe».⁹ És el document més intel·ligent que conec en el camp d'aquesta matèria.

Donaré algunes citacions de la versió francesa que corroboren el que he anat exposant a dalt: «Les enseignements de l'anglais doivent être conçus de manière à dynamiser le plurilinguisme des locuteurs et non à en bloquer le développement ultérieur, au nom d'une idéologie monolingue.» (p. 29).¹⁰ Els autors posen en relleu que el perill d'ensenyar primerament l'anglès és de «faire considérer l'appropriation d'autres variétés linguistiques comme superflue [...], parce que la connaissance de l'anglais serait suffisante, à elle seule, à satisfaire les besoins de communication et à modeler les aspirations sociales» (p. 29). Per contra, l'educació al plurilingüisme té un valor molt important per a la formació de la persona a l'escola, desenvolupa la sensibilitat pluricultural i la comunicació intercultural i porta a la tolerància lingüística que ha de ser constitutiva de la

9. El trobareu a <<http://www.coe.int/lang/fr>> amb un clic a «Division des pol. ling.», «Instruments pol.», «Guide» [Consulta: 16 juliol 2008].

10. Els autors del text veuen també molt clarament que el lloc que l'anglès ocupa avui en dia depèn de «la prépondérance actuelle du “modèle américain”, en particulier, sur les cultures de masse. L'importance croissante occupée par les activités culturelles dans la vie sociale et l'efficacité des États-Unis d'Amérique et d'autres nations anglophones dans le domaine des industries culturelles, tout autant que leur apports de toute nature à la collectivité mondiale, ont conduit à la diffusion internationale de modèles de comportement et de valeurs» (p. 28). Els autors no neguen «la demande sociale d'enseignement de l'anglais», però deixen ben clar que aquesta demanda (en la meua opinió aconseguida a base de propaganda americanitzadora consumista) «[ne] favorise [pas] la diffusion des perspectives pluralistes» (p. 29).

ciudadania democràtica a Europa (p. 29). Des d'aquesta perspectiva caldrà fer un esforç de tots els estaments educatius i polítics de «rendre perceptible à tous la valeur économique, sociale et culturelle du plurilinguisme» (p. 113).

I acabo amb la traducció al català d'una frase de la conclusió final del text: «Les politiques linguïstiques éducatives que es fonamentin en el principi del plurilingüisme, com a valor que desenvolupa la competència per a la tolerància democràtica, tenen com a funció social bàsica i decisiva de contrarestar la minorització i la intolerància lingüística» —pensem en el cas català!— «per assegurar la fraternitat i solidaritat democràtica i la pau» (p. 113). Poca cosa hi hem d'afegir per avaluar la importància del plurilingüisme en l'educació dels joves europeus.

BIBLIOGRAFIA

- BEACCO, Jean-Claude; BYRAM, Michael (2003). *Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe: De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue*. Estrasburg: Conseil de l'Europe. Division des Politiques Linguistiques.
- CLUA, Esteve [et al.] (2003). *EuroComRom – Els set sedassos: Aprendre a llegir les llengües romàniques simultàniament*. Aachen: Shaker. 237 p. (Editiones EuroCom; 12). [ISBN 3-8322-0683-3]
- HUFEISEN, Britta; MARX, Nicole [ed.] (2007). *EuroComGerm – Die sieben Siebe: Germanische Sprachen lesen lernen*. Aachen: Shaker. 370 p. (Editiones EuroCom, Reihe EuroComGerm; 1). [ISBN 978-3-8322-6020-0]
- KLEIN, Horst G.; STEGMANN, Tilbert Dídac (2000). *EuroComRom - Die sieben Siebe: Romanische Sprachen sofort lesen können*. 3a ed. Aachen: Shaker. 288 p. (Editiones EuroCom; 1; ISSN 1439-7005). [ISBN 3-8265-6947-4]
- MEISSNER, Franz-Joseph (2004a). «Introduction à la didactique de l'eurocompréhension». A: MEISSNER, F.-J. [et al.]. *EuroComRom – Les sept tamis: lire les langues romanes dès le départ*. Aachen, Shaker, p. 7-140.
- (2004b). «Transfer und Transferieren. Anleitungen zum Interkomprehensionsunterricht». A: KLEIN, H. G.; RUTKE, D. [ed.]. *Neuere Forschungen zur Europäischen Interkomprehension*. Aachen, Shaker, p. 39-66.
- (2005). «Mehrsprachigkeitsdidaktik revisited: über Interkomprehensionsunterricht zum Gesamtcurriculum». *Fremdsprachen lehren und lernen*, núm. 34, p. 125-145. [Quadern amb el tema «"Neokommunikativer" Fremdsprachenunterricht», editat per Franz-Joseph Meissner]
- (2008). «Que peut apporter la didactique de l'intercompréhension aux systèmes éducatifs européens ?» [en línia]. A: <<http://www.APLV-LanguesModernes.org>>. [Consulta: 16 juliol 2008]

- STEGMANN, Tilbert Dídac (1991). «El català com a base per a una planificació plurilingüe europea: L'aprenentatge simultani de llengües emparentades». *Lenga e País d'Oc*, núm. 23 (1991), p. 23-26.
- (1996). «La parenté des langues: Passepartout pour une Europe plurilingüe». *Europe Plurilingüe* 5, núm. 11 (octubre 1996), p. 35-46.
- (1998). «Présentation d'un "cas exemplaire d'innovation dans l'apprentissage des langues": EuroComRecept». A: *Livre Blanc. Enseigner et apprendre: vers la société cognitive. Objectif 4. Maîtriser trois langues communautaires*. Brussel·les: Commission Européenne, DG XXII, Education, Formation et Jeunesse, p. 89-92.
- (1999). «EUROCOM: Una entrada plurilingüe en el món de les llengües romàniques». *Llengua Nacional*, núm. 28 (1999), p. 4-8.
- (2001). «Le Plurilinguisme réceptif à travers la méthode EuroCom». A: *Didactique des langues romanes: Le développement de compétences chez l'apprenant. Actes du colloque de Lowvain-la-Neuve, 27-29 janvier 2000*. Brussel·les: De Boeck Duculot, 2001, p. 447-454.
- (2002a). «Concepts du plurilinguisme pour les langues romanes». A: *EuroCom — Mehrsprachiges Europa durch Interkomprehension in Sprachfamilien. Tagungsband des Internationalen Fachkongresses im Europäischen Jahr der Sprachen 2001, Hagen, 9.-10. November 2001*. Hagen: [Fernuniversität Hagen], p. 473-476.
- (2002b). «Lettre de Til Stegmann [aux parents occitans]». A: *Guide d'accueil de l'école... bilingue Calandreta del Vernhat*, p. 19-28.
- (2003a). «Une lettre du professeur Stegmann [aux parents occitans]». A: *Escòla Calandreta Velava Pèire Cardenal - Libreton d'acuelh*, p. 9-17.
- (2003b). «EuroCom: Una visió més realista i més plurilingüe de l'ensenyament de llengües». A: *L'educació lingüística en situacions multiculturals i multilingües*. Ed. a cura de J. Perera, L. Nussbaum i M. Milian. Barcelona: Universitat de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació, p. 195-204.
- (2003c). «Ser europeus lingüísticament». *Gent del Masnou*, núm. 200, p. 9.
- (2004). «L'intercomprension (EuroCom) en langues romanes - un double atout pour le français». A: *Diversité et spécialités dans l'enseignement des langues - Repères & Applications (IV)*. Ed. a cura de L. Baqué i M. A. Tost. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació, p. 24-31.
- (2005). «EuroComRom — Les sept tamis pour le plurilingüisme réceptif». *Synergies Italie*, núm. 2, p. 35-42.
- (2007a). «Das Katalanische in Europa und der Welt». A: *Katalonien — Kultur der Moderne*. Ed. a cura de R. Sevilla i R. Torrents. Bad Honnef: Horlemann, p. 125-129.
- (2007b). «O método europeu de intercompreensão EuroCom». A: CAPUCHO, Filomena [et al.] [coord.]. *Diálogos em intercompreensão: actas do Colóquio de Lisboa, Setembro de 2007*. Lisboa: Universidade Católica, p. 75-80.

- (2007c). «Ser plurilingües més enllà de l'anglès (i de l'espanyol)». A: *La llengua d'acollida: La llengua a Europa i la integració lingüística a la Plana: comunicació en català dins l'espai cultural europeu*. Ed. a cura de Laia Climent, Vicent Pitarch i Vicent Salvador. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (Symposia Philologica; 15), p. 25-33.
- [et al.] (2005). *EuroComRom — Los siete tamices: Un fácil aprendizaje de la lectura en todas las lenguas románicas*. Aachen: Shaker. 236 p. (Editiones EuroCom; 13). [ISBN 3-8322-3303-2]
- MORANTA, Sebastià (2007). *Katalanisch express: sofort Katalanisch lesen durch Ihre Brückensprache*, Aachen: Shaker. 104 p. [Amb CD-ROM] [ISBN 978-3-8322-6266-2]